

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ КОРИСТУВАЧІВ У ВІРТУАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ, ІНТЕРНЕТ АДИКЦІЯ, ЇЇ СИМПТОМИ ТА ВИЯВЛЕННЯ

В статті проаналізовано проблеми взаємодії індивідуумів у віртуальних соціальних мережах. та мотиваційної сфери особистості, що провокуються зануренням у віртуальний світ. Висвітлено особливості взаємодії користувачів у віртуальному просторі, як спільної їх діяльності, що досить сильно позначаються на розвитку особистості, проявляючись не лише в віртуальному, але й у реальному житті. Крім того описуються проблеми: мотивації вибору ідентичності в мотивації членства в соціальній мережі, перманентний мотиваційний конфлікт і домінування стратегії його уникання. А також висвітлюється трансформація первинної мотивації у «спілкування-за ради-спілкування», імпліцитна підтримка демонстративної мотивації. Не виключаючи значимості традиційних досліджень, і лабораторних, і екологічних, присвячених проблематиці систем «людина-машина» чи систем «людина-комп'ютер», все більше виразно прокладає собі шлях нова область досліджень, пов'язана з вивченням діяльності людини, а серед перспективних напрямів дослідження можна виокремити вивчення впливу особистісних характеристик учасників на конструктивність мережевої взаємодії, динаміку розвитку мереж, психологічні чинники формування відносин довіри і взаємної підтримки серед користувачів віртуальних соціальних мереж, психологічні особливості взаємодії індивідуума у віртуальних соціальних мережах тощо. А надмірне зловживання такою взаємодією досить часто і призводить до інтернет залежності..

Ключові слова: інформаційний простір, мережа Інтернет, віртуальна спільнота, віртуальна взаємодія, користувач, інтернет адикція.

Вступ. Одним із основних методів інформаційного впливу на суспільство в теперішній час являється інтернет простір, під впливом якого формується лінія поведінки індивідуума.

У ХХІ столітті інформаційний простір наряду з природним, соціальним, культурним і т. п.- відіграє все більш значну роль в діяльності і в повсякденному житті сучасної людини. Інформаційний простір, зачасту іменований «атмосферним», неоднорідний. З недавнього часу в ньому прийнято виділяти середовище «Інтернету» чи так званого «кіберпростору». Для останнього характерні своєрідні хронотопи, в рамках яких здійснюється психологічний аналіз поведінки індивідуума, певні специфічні аспекти, і тому представляють інтерес для психологічного аналізу- форми людської поведінки.

Такого роду поведінка в середовищі («середова поведінка») не обмежується пошуком, обробкою і передачею інформації, придбанням трансляції знань. В «кіберпросторі», як в елементі інформаційного простору існує цілий конгломерат людських діяльностей, основу яких складають пізнавальна, ігрова та комунікативна діяльність. Специфічні особливості протікання діяльності в Інтернет просторі як в елементі інформаційного середовища, являється предметом досліджень спеціалістів-гуманітаріїв, в тому числі і психологів.

Постановка проблеми. Не виключаючи значимості традиційних досліджень; і лабораторних, і екологічних, присвячених проблематиці систем «людина-машина» чи систем «людина-комп'ютер», все більш виразно прокладає собі шлях нова область досліджень, пов'язаних з вивченням діяльності людини, опосередкованими взаємопов'язаними глобальними комп'ютерними мережами, тобто Інтернетом і World- Wide-Web (WWW). Саме це викликає дуже глобальну проблему Інтернет адикції.

Пояснюється це тим що за останні роки Інтернет і WWW перетворились на надзвичайно суттєвий фактор індивідуального та суспільного розвитку, зробивши «кіберпростір» привабливим для десятки мільйонів людей, особливо молоді. Це й зумовило мету даної статті: визначення психологічних особливостей взаємодії індивідуума в «кіберпросторі» та виявлення інтернет залежності.

Виклад нового матеріалу. У загальному під соціальною мережею розуміють сукупність осіб або групи осіб набір людей або групи людей з деяким паттерном контактів або інтеракцій між ними, розрізняючи мережі за метою (підтримки, підприємницькі, практичної спрямованості), способом організації (ділові, формальні тощо)[1;2;3].

Саме поняття «соціальне», як зазначає А.Журавльов, виражає скоріше відмінність цих мереж від технічних та електронних, підкреслюючи їх міжособистісний, емоційно забарвлений, «відносиневий» характер [1, с. 100-101]. Дослідник виокремлює два основні підходи до вивчення соціальних мереж: 1) структурний (Р. Берт [4] та ін.), у межах якого вивчають конфігурацію мереж і її структурні характеристики(розмір, щільність, розгалуженість, сила зв'язків, ступеня централізації та ін.) і 2) змістовий (М.Грановеттер [5] та ін.), за яким динаміку мереж пояснюють з огляду на якість відносин між їх учасниками, зокрема формування довіри, загальних цінностей, норм ідентичності, особливостей зв'язків між ними тощо.

Щодо віртуальних соціальних мереж, слід насамперед зазначити, що термін «віртуальний» походить від «virtualis»(лат.) – «можливий, такий, що може або мусить з'явитись за певних умов». Відповідно, поняття «віртуальний» відносять до образів, моделей чи артефактів, які уявляються користувачу реальними, але фактично не існують в просторі монітора, будучи створеними відповідними програмними засобами. Отже, віртуальним називають об'єкт, який повністю виконує свої функції, але не має фактичного втілення [6].

Віртуальні соціальні мережі містять, по перше, людей, (користувачів ресурсів), які здійснюють взаємодію з метою задоволення спільних потреб та інтересів. Йдеться про а) обмін інформацією; б) пошук і підтримання контактів відповідно до інтересів у діловій чи особистій сфері; в) приємне проведення часу, розвага, «спілкування заради спілкування»; г) самоствердження та самореалізація через презентацію себе, своїх поглядів, думок, переконань віртуальній спільноті тощо [1; 7].

По третє, у віртуальній соціальній мережі їх користувачі діють відповідно до сукупності приписаних ролей (постачальник контенту, користувач, учасник конференції та ін.)

По четверте, важливою характеристикою взаємодії у віртуальній соціальній мережі є норми(ритуали, принципи та правила взаємодії, забезпечення безпеки особистості в процесі взаємодії тощо), які набувають своєї специфіки саме через її віртуальність. У результаті взаємодії між учасниками утворюються певні зв'язки. Ці зв'язки можуть бути міцними та поверхневими, виконуючи в мережі різні соціальні функції: міцні зв'язки сприяють стабільності соціальної мережі, а поверхневі – забезпечують відкритість до зовнішніх впливів, її сприятливість до інновацій убезпечують мережу від ізоляції тощо. Саме тому, за даними Б.Уззі, оптимальна мережева структура мусить містити як поверхневі, так і міцні зв'язки [3].

По-п'яте, функціонування віртуальних соціальних мереж можливе за наявності комп'ютерних систем, які забезпечують підтримку соціальної взаємодії на основі критеріїв участі (доступу в мережу) та є такими, що створюють відчуття близькості [7]. Багатоканальність і децентралізованість, властива таким мережам дозволяє, як стверджує А. Л. Журавльов [1], поєднати на перший погляд несумісне – з одного боку, зростаючу автономію користувачів, а з іншого – зростаючу залежність від суспільної солідарності та підтримки.

Отже, взаємодію у віртуальній соціальній мережі можна інтерпретувати як організацію спільної діяльності віртуальної спільноти, що має на меті акумулювання інформації, її упорядкування, колективний доступ, обмін інформацією та обговорення на основі соціального сприйняття, взаєморозуміння, емоційного ставлення та підтримки між користувачами. У результаті спільної діяльності відбувається перетворення певних об'єктів, що мають для членів віртуальної спільноти предметно-практичну, пізнавальну та іншу цінність, та створення нових віртуальних об'єктів.

Слід зазначити як позитивні, так і негативні аспекти взаємодії користувачів у віртуальній соціальній мережі. До позитивних аспектів слід віднести [8; 9; 10; 11; 12; 13; 14]:1) трансцендентність (розширення можливостей людини щодо спілкування та інтеракцій через звертання до колективної соціальної пам'яті віртуальної спільноти, яка зберігається в мережі

у вигляді її контенту та оцінок і суджень членів віртуальної спільноти) і глобалізація (розмивання просторових і часових меж, потенціально необмежена кількість користувачів, що можуть взаємодіяти, географічно перебуваючи у різних пунктах земної кулі і навіть у космічному просторі); це, зокрема, спричинює так званий феномен "тісного світу", коли, за дослідженням С. Мілграма, до будь-якої людини на земній кулі можна дістатися через 6 інтеракцій [15]; 2) полілогічність (можливість не лише міжособистісної, але й внутрішньогрупової та міжгрупової взаємодії) та полікультурність (можливість одночасного спілкування великої кількості людей з різних культур, соціальне різноманіття); 3) інтерактивність і мультмедійність, що змінюють творення та сприйняття текстових повідомлень спілкування як у синхронному, так і асинхронному режимі, дозволяють не лише слідувати авторському розгортанню сюжету, але й здійснювати власну навігацію; забезпечуючи передумови для прояву суб'єктної активності особистості; 4) анонімність і відчуття безпеки, захист від зовнішнього контролю та загальноприйнятих норм, відчуття необмеженої свободи та розкутості, відсутність цензури, можливість одночасно займати декілька різних позицій, спілкуючись з різними людьми. Як зазначає Дж Сулер, у процесі взаємодії у віртуальному середовищі в особистості з'являється велика можливість виборів – залишатися самою собою, говорити від імені певного аспекту своєї особистості, прийняти вигадані індивідуальності чи залишатися повним анонімом або взагалі людиною-невидимкою [16]. Тобто анонімність збагачує можливості самопрезентації людини, надає їй можливість не лише створити бажане враження про себе, але й бути тим, ким вона бажає, конструювати ідентичність за власним вибором і не одну. Така множинність ідентичностей, обумовлена анонімністю, значно урізноманітнює рольові моделі інтеракцій у віртуальних соціальних мережах. У зв'язку з цим інтерес представляють результати дослідження Е. Мехри, за яким особи, що цілеспрямовано керують самопрезентацією, частіше займають центральну позицію у соціальній мережі обміну інформацією, утворюючи багато (хоч часто і поверхневих) зв'язків. Напроти, особи, що прагнуть бути "самими собою" незалежно від ситуації, як правило мають нечисельні, але міцні зв'язки з однодумцями, що обмежує доступ до нових контактів, нової інформації та досвіду користувачів віртуальних соціальних мереж [17]. 5) добровільність і партнерство через зрівнювання користувачів у статусі, можливість побудови віртуальної особистості, способів її самопрезентації та творчої самореалізації, коли завдяки існуванню у віртуальному просторі багатьох різноманітних спільнот, а також завдяки тому, що цей простір сам є певною мірою соціальною реальністю, надаються нові порівняно з реальним життям можливості належності до певних соціальних категорій [18]. Більше того, у віртуальних соціальних мережах може бути "знято" бар'єри спілкування, пов'язані зі статтю, віком, релігією та іншими характеристиками, що диференціюють людей у реальному світі.

Тут також йдеться про появу нових мотивуючих факторів віртуальної взаємодії через відчуття причетності до сучасних технологій, що підкріплює прагнення бути сучасним.

Водночас, переваги віртуальних соціальних мереж через психологічні проблеми їх учасників можуть обернутися суттєвими проблемами в організації конструктивної взаємодії. По-перше, йдеться про різноманітність основ функціонування у віртуальному просторі різних віртуальних спільнот, з одного боку, та егоцентричність участі в них окремих осіб. Дійсно, за способом організації інформаційного простору соціальна мережа є егоцентричною, адже контакти "списку друзів" ніби "приєднані" до віртуального альтер-его власника облікового запису, а тому – другорядні [19; 20]. До того ж легкість встановлення таких контактів може спричинити значне переважання поверхневих зв'язків над міцними, що негативно позначається на стабільності мережевої структури та конструктивності взаємодії в ній. По-друге, анонімність членів віртуальної спільноти може посилити прагнення до нетипової, ненормативної поведінки, ініціювати створення образу чи навіть групи образів, у яких індивід намагається реалізувати свої потаємні бачення та бажання, що можуть і не відповідати загальнолюдським нормам і правилам взаємодії, не хвилюючись за наслідки своїх дій, не обтяжуючи себе відповідальністю за них. Прикладом таких деструктивних дій є "тролінг" – надсилання провокативних повідомлень для самопрезентації та самоствердження себе в

мережі [18]. По-третє, у процесі комунікації у віртуальній соціальній мережі її комуніканти намагаються за певними особливостями поведінки в мережі (час перебування в мережі, швидкість відповідей, використовувані програмні засоби, невербальні символи) скласти для себе портрет партнера по спілкуванню, встановити його характерологічні та інші особливості. Як правило це вдається, якщо комуніканти не намагаються приховати своє істинне обличчя, інакше у мережі подається нова віртуальна особистість, що має певні, штучно сконструйовані риси. У результаті анонімність є основним фактором, що перешкоджає росту довіри учасників взаємодії у віртуальних спільних мережах [21; 18]. По-четверте, в умовах анонімності, іншими словами, мінімальної інформації (або її відсутності) про віртуального співрозмовника особливу роль починають відігравати установки та механізми стереотипізації, викликаючи її "добудовування" [19; 9; 21; 12].

По п'яте, сучасний рівень розвитку Інтернет-технологій дозволяє використовувати в соціальних мережах різноманітні форми взаємодії в процесі спілкування: обмін листами (електронна пошта), обмін миттєвими повідомленнями (чат), оцінки (у коментарях до опублікованих матеріалів), публікація есе (блог), прямий візуальний контакт (відео-чат), непрямий візуальний контакт (перегляд фотографій), аудіокontakt (аудіо-чат), групове спілкування (відео- та аудіо конференції, форуми). Водночас жодна з них і навіть їх сукупність не дозволяють забезпечити "ефект присутності" у повному обсязі. Як наслідок, відбувається перенавантаження одних джерел оцінки індивідуально-психологічних якостей співрозмовника та "незадіяння" інших (наприклад, надлишок візуальних образів та відсутність невербальних ознак, зростання питомої ваги емоційних, а не раціональних суджень [19; 20]. Таким чином, йдеться про обмеження сенсорного досвіду ускладнену емоційність та утруднення у здійсненні невербальної комунікації, яка, як відомо, забезпечує вагомий внесок у розуміння учасниками взаємодії один одного. Зрозуміло, що члени віртуальних соціальних мереж користуються спеціально розробленою знаковою системою, але вона лише частково компенсує відсутність невербальної комунікації. До того ж "своя мова" утруднює адаптацію в мережі недосвідченого користувача. По шосте, у соціальних мережах можуть посилюватися комунікативні девіації, зумовлені незадоволеністю потреби особистості в престижі, повазі та самоповазі. Коли реальне суспільство обмежує можливості самореалізації людини, в неї з'являється мотивація для виходу в мережу і конструювання віртуальних особистостей [10]. Досить часто в цьому випадку віртуальна особистість не досягає своєї цілі, адже дійсний авторитет, на думку С. В. Бондаренка, підтримується завдяки високому інтелекту, наданню регулярної допомоги іншим, емоційному позитиву, турботі про збереження власної репутації, здійснення інтегруючих дій [6]. Не володіючи такими характеристиками в реальному світі, віртуальні особистості далеко не завжди можуть побудувати авторитетний образ для інших користувачів віртуальних соціальних мереж. Більш того, через міфологічний характер спілкування у віртуальних соціальних мережах посилюється загроза створення "гіперреальності" (за Ж. Бодіаром [22]) як симуляції діяльності особистості, нездатної усвідомити відмінність між реальністю та вигаданим світом, визначає заміщений характер взаємодії, коли реальність заміщується віртуальними образами через прагнення особистості компенсувати брак соціальної реальності [23], спричиняючи за Дж Сулером [16] "обман ідентичності", коли мережева ідентичність не відповідає реальній.

У цьому випадку актуалізується загроза автентичної самопрезентації особистості, природа якої принципово відрізняється від ризиків реального світу. Адже про автентичну презентацію в реальному світі йдеться тоді, коли активність внутрішнього світу особистості "проходить" через прошарки соціальних патернів, які "замасковують" істинний зміст особистості, а її сутність відображається в поведінці та у продуктах діяльності [24]. Специфіка взаємодії у віртуальних мережах, зумовлюючи практично необмежену особистісну свободу людини від рольових приписів і тиску соціальних патернів, водночас, актуалізує проблему множинної ідентичності, набуття та розвитку самототожності, а, отже, й проблему її автентичного пред'явлення світу. У цьому випадку, як зазначає Е. Райд [25], питання про те, як співвідноситься реальне "Я" з віртуальною особистістю і де знаходяться межі між

самопрезентацією, симуляцією та самоактуалізацією є основним питанням, що виникає при аналізі ігор з ідентичністю.

Інтернет не лише зводиться до набору технічних рішень, це не просто конгломерат комп'ютерних мереж, але й, що більш важливо для психологів, співтовариство пов'язаних комп'ютерною мережею людей, активно діючих в новому інтернет просторі.

Залежність від всевітньої павутини не викликала б побоювань, якби вона не позначалася б на здоров'ї людини. Адже організм людини вимагає:

- рухливого способу життя;
- дотримання режиму сна і харчування;
- забезпечення всіма необхідними вітамінами і мінеральними речовинами;
- свіжого повітря;
- сонячних променів.

Інтернет залежність перешкоджає дотриманню кожного з пунктів. В результаті цього залежна людина має наступні проблеми зі здоров'ям:

- синдром карпального каналу (щоб позбутися від нього, необхідно лікування у вигляді хірургічної операції);
- короткозорість;
- блідість шкірних покривів, викликана перебуванням в приміщенні, що не пропускає достатню кількість сонячних променів;
- порушення обмінних процесів, пов'язаних з недостатнім надходженням мінеральних речовин і вітамінів в крові;
- знижена витривалість, пов'язана з відсутністю фізичного навантаження;
- дисфункція в легенях свіжого повітря і фізичних навантажень

Інтернет адикція робить людину схожою на живого мерця з темними колами під очима, яка живе тільки у віртуальному світі.

Залежність від всевітньої павутини має свої наслідки. Так, залежні люди страждають депресією. У них розвивається і не пропадає почуття тривоги, соціальна фобія і нав'язливі стани. А починається все це з надмірного захоплення новою «іграшкою», яку сьогодні звать Інтернет.

Розроблено спеціальні опитувальники, так звані тести на виявлення інтернет адикції. Одним з них є опитувальник Кімберлі Янг, що вміщує в себе ряд запитань [26]. Ось декілька, на мою думку, основних запитань з опитувальника, за допомогою яких можна швидко виявити залежність від Інтернету в себе особисто та в своїх близьких та друзів:

1. Чи відчуваєте Ви себе стурбованим Інтернетом (чи думаєте Ви про попередній он-лайн сеанс і чи смакуєте наступні)?
2. Чи відчуваєте Ви потребу в збільшенні часу, проведеного в мережі?
3. Чи були у Вас безуспішні спроби контролювати, обмежити чи припинити використання Інтернету?
4. Чи відчуваєте ви себе втомленим, пригнобленим чи роздратованим при спробах обмежити чи припинити користування Інтернетом?
5. Чи знаходитеся ви он-лайн більше, ніж думали бути?
6. Чи були випадки у Вас, коли Ви ризикували одержати проблеми на роботі, навчанні чи особистому житті через Інтернет?
7. Чи траплялось Вам брехати членам родини чи іншим людям щоб приховати час перебування в мережі?
8. Чи використовуєте ви Інтернет для того, щоб відволіктись від проблем чи від поганого настрою (наприклад, від почуття безпорадності, провини, роздратованості чи депресії)?

Все частіше зустрічається інтернет залежність в підлітковому та незрілому віці. Якщо вчасно не провести її лікування, підліток із ще незміцнілою психікою стає психічно неповноцінною людиною. Для якої реальність не приносить ніякої радості.

Лікування інтернет залежності на сьогоднішній час набуває актуальності.. Залежність від інтернету – це захворювання, лікування якого стало частиною доходів психіатрів і психологів.

Нехай на сьогодні ще не існує офіційного діагнозу «інтернет залежність», але методи лікування існують уже давно. Так, в 2005 році в Китаї була відкрита клініка для боротьби з нездоровою тягою до інтернету. Лікування полягає в дії електрошоку на пацієнта. При цьому тіло хворого отримує напругу в 30 Вольт.

Цікавим фактом, для нашого військового Інституту, є закон прийнятий у Фінляндії, стосовно вступу до військових вузів та армії. Залежність від Інтернету є причиною відстрочки від армії та неспроможність вступу до військових коледжів, інститутів та академій. У деяких країнах створені центри підтримки залежних людей. Все частіше зустрічається інтернет залежність в підлітковому та незрілому віці. Якщо вчасно не провести її лікування, підліток із ще незміцнілою психікою стає психічно неповноцінною людиною. Для якої реальність не приносить ніякої радості.

Висновки. Отже, віртуальні соціальні мережі є важливим агентом вторинної соціалізації особистості. Особливості взаємодії у віртуальних соціальних мережах як спільної діяльності користувачів досить сильно позначаються на розвитку їх особистості, проявляючись не лише в віртуальному просторі, але й у реальному житті. Тому серед перспективних напрямів дослідження можна виокремити вивчення впливу особистісних характеристик учасників на конструктивність мережевої взаємодії, динаміку розвитку мереж, психологічних чинників формування відносин довіри і взаємної підтримки серед користувачів віртуальних соціальних мереж тощо. В статті були визначені психологічні особливості взаємодії користувачів в «кіберпросторі», виділені психологічні та фізичні ознаки інтернет залежності, що, як правило, виникає при надмірному зловживанні віртуальними соціальними мережами та не нормованого часу сидіння за комп'ютером.

Таким чином, слід очікувати швидкої появи такого діагнозу як «Інтернет – адикція». Лікування цього захворювання дуже важливе, так як до впливу всесвітньої павутини схильна сьогодні більша частина населення, особливо молодь. Найпильнішу увагу варто приділяти дітям та підліткам з іще не зміцнілою психікою і не здатних самостійно впоратися з таким впливом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Журавлєв А.Л. Социальные сети и совместная деятельность в современных организациях / А.Л. Журавлєв, Т.А.Нестик // Психология управления совместной деятельностью: новые направления исследований. - М.: Институт психологии РАН, 2010. - С.95-119.
2. Suler J. The Basic Psychological Features of Cyberspace Elements of a Cyberpsychology Model / J.Suler // The Psychology of Cyberspace. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://users.rider.edu/~suler/psycyber/psycyber.html>.
3. Uzzi B. The Sources and Consequences of Embeddedness for the Economic Performance of Organizations: The Network Effect / B.Uzzi. American Sociological Review, 1996. – №61. – Pp.674–698.
4. Burt R.S. / Brokerage and Closure: An Introduction to Social Capital / R.S. Burt. – New York: Oxford University Press, 2007.
5. Granovetter M.S. the Strength of Weak Ties / M.S. Granovetter // American Journal of Sociology. – 1973. – №78(6). – P.1360–1380.
6. Бондаренко С.В. Социальная структура виртуальных сетевых сообществ: монография / Сергей Васильевич Бондаренко. - Ростов-на-Дону, 2004. - 320с.
7. Reid E. Cultural Formations in Text-Based Virtual Realities / E.Reid // A thesis submitted in fulfillment of the requirements for the degree of Master OF Arts. Cultural Studies Program. Department of English University Melbourne. – 1994. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://fun91.kivikko.hoas.fi/~donwulff/irc/cult-form.html>.
8. Горошко Е.И./ Коммуникативное пространство Интернета как объект социокультурного анализа / Е.И.Горошко // Вісник Одеського національного університету. Сер. «Соціологія і політичні науки». - Одеса, 2010. -Т.15. -Вип.14. -С.130-136.
9. Гуманитарные исследования в Интернете / под ред. А.Е.Войскунского. - М.: Можайек-Терра, 2000. -432с.
10. Жичкина А.Е. Социально-психологические аспекты общения в Интернете. - 2006.- [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.flogiston.ru/acticles/netpsy/refinf>.

11. Коваленко А. Соціальні мережі та інформаційне забезпечення викладацьких практик (на прикладі соціальної мережі ВКонтакте) / Алена Коваленко // Освіта регіону. Український науковий журнал. – К.: «Університет «Україна», 2011. – №2. – С.132–136.
12. Лучинкина А.И. Психология человека в Интернете / А.И. Лучинкина. – К.: Информационные системы, 2012. – 200с.
13. Михайлов С.В. Интернет как социальное явление/С.В.Михайлов.- дис.канд.философ.наук:09.00.11:Ульяновск,2003.- С.36-41.
14. Шевченко И.А. «Я» в дискурсе виртуальности / И.А.Шевченко //Критика и семиотика.–2000. – Вып.1–2. – С.19–25.
15. Preece J. Online Communities: Designing Usability, Supporting Sociability/Jennifer J.Preece.– N.Y.: John Wiley Sons. – 2000. – 468p.
16. Wasserman S, Social Network Analysis // S.Wasserman, K.Faust. – Cambridge : Cambridge University Press, 1994. – 825p.
17. Mehra A. The Social Networks of High and Low Self-Monitors: Implications for Workplace Performance /A. Mehra, M. Kilduff, D.J. Brass/ /Administrative Science Quarterly. – 2000. – V.46,IS.1.– P.121–125.
18. Donath J. Identity and deception in the Virtual Community /J. Donath // Communities in cyberspace; ed. M.A. Smith and P.Kollock. London; New York: Rutledge, 1999/[Електронний ресурс].– Режим доступу :<http://smg.media.mid.edu/people/Judith/Identity/IdentityDeception.htm>].
19. Городенко Л. Система образів у мережеві комунікації/Леся Городенко.-[Електронний ресурс].- Режим доступу:http://archive.nbuv.gov.ua/portal/sos_gum/obraz/2012_13/Gorodenk.pdf.
20. Scott J. Social Network Analysis: A Handbook / J.Scott. – 2nd ed.–London :Sage Publications, 2000. – 207 p.
21. Енгальчѳ В. Ф. Психодиагностика виртуальной личности как условие безопасности поведения в информационном пространстве / В.Ф.Енгальчѳ //Материалы к заседанию рабочей группы «Влияние информационных технологий на национальную безопасность» (тезисы докладов участников) конференции «Построение стратегического общества через образование и науку». -М.:Изд-во МГУ, 2001. - С.27.
22. Milgram S. The smallworld problem/S.Milgram//Psychology Today.-1967-№2.-P.60-67.
23. Бодряр Ж. Стимулякри і симуляція/Ж.Бодряр.-К.:Основи,2004.-230с.
24. Иванов Д. Феномен компьютеризации как социологическая проблема / Д. Иванов // Проблемы теоретической социологии. – СПб.;ун–та,2000. – Вып. 3[электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nethistory.ru/biblio/1043175151.html>
25. Максименко С.Д. Генезис существования личности / С.Д. Максименко. – К.:КММ, 2006.– 240с.
26. Rheingold H.A / Slice of Life in My Virtual Community / H.A. Rheingold // Global Networks: Computers and International Communication; eds.L.M.Narasim. – Cambridge :MA:MIT Press, 1994. – P.58.
27. Кімберлі Янг. Тест на інтернет– залежність. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://psychojournal.ru/ tests>.
28. Интернет-зависимое поведение=Internet–addictive behavior: (обзор):(eview)\ В.Л.Малигин [и др.] // Журнал неврологии и психиатрии имени С. С .Корсакова.– 2011. – Т.111. – №8. – С.8.86–92.
29. Малигин В.Л. Интернет– зависимое поведение. Критерии диагностики личностно–характерологические факторы риска формирования, профилактика и психотерапия //Сб. материалов научно.–практ.конф. с международ. участием «Клиническая психология в здравоохранении и образовании». – 2011. –Т.24. – С.36–41.
30. Kiesler S. Social psychological aspects of computer–mediated communication/ S.Kiesler, J.Siegel, T.W.Mc Guire //American Psychologist, 1984. – №10. – Vol.39. – P.348–397.

REFERENCES:

1. Zhuravlyov A.L(2010). Social networks and joint activities in modern organizations Psychology of management of joint activity: new directions of research. - M.: Institute of Psychology RAS, pp95-119.(In Russian).
2. Suler J. The Basic Psychological Features of Cyberspace Elements of a Cyberpsychology Model The Psychology of Cyberspace. – [Electronic resource]. Access mode: <http://users.rider.edu/~suler/psyber/psyber.html>.
3. Uzzi B.(1996) The Sources and Consequences of Embeddedness for the Economic Performance of Organizations: The Network Effect American Sociological Review, №61. –pp.674–698.(In American).

4. Burt R.S.(2007) /Brokerage and Closure: An Introduction to Social Capital New York: Oxford University Press,(In American)
5. Granovetter M.S(1973). the Stregth of Weak Ties American Journal of Sociology. – №78(6). – pp.1360–1380.(In American)
6. Bondarenko S.V(2004) Social structure of virtual network communities: monograph . -Rost-on-Don, -320p.(In Russian)
7. Reid E.(1994) Curtural Formations in Text–Based Virtual Realities A thesis submitted in fulfilment of the requiments for the degree of Master OF Arts. Cultural Studies Program. Departament of English University Melbourne –[Electronic resource]. Access mode: <http://fun.91.kivikko.hoas.fi/~donwulff/irc/cult-form.html>.(In United Kingdom).
8. Goroshko EI.(2010) Communicative space of the Internet as an object of social and cultural analysis News Odeska natsionalnogo universitetu. Ser. "Sociology and Policies". - Odessa,. -no.15. - Vip.14.pp.130-136.(In Ukrainian)
9. Voiskunsky A.E, Mozhayek-Terra,(2000). Humanitarian research on the Internet -432p.(In Russian).
10. Zhichkina A.(2006) Socio-psychological aspects of communication on the Internet. . - [electronic resource]. - Access mode: <http://www.flogiston.ru/acticles/netpsy/refinf>.
11. Kovalenko A.(2011) Sotsialni MEREZHI that informatsiyne zabezpechennya vkladatskih practices (on prikladi sotsialnoi MEREZHI VKontakti) Osvita regionu. Ukrainian scientific journal.University of Ukrainian. - №2,pp.132-136.(In Ukrainian)
12. Luchinkina A.I.(2012) Human psychology in the Internet Information systems, . – 200p.(In Ukrainian).
13. Mikhailov S.V.(2003) Internet as a social phenomenon. The philosopher of sciences: 09.00.11: Ulyanovsk,. – 169p(In Russian).
14. Shevchenko I.A.(2000) "I" in the discourse of virtuality Criticism and semiotics. . - Issue 1-2. – pp.19-25.(In Ukrainian).
15. Preece J.(2000)Online Communities:Designing Usability.Supporting Sociability.–N.Y.:JohnWiley Sons. – 468p.(In American).
16. Wasserman S., Faust K.(1994)Social Network Analysis Cambridge University Press, – 825p.(In United Kingdom).
17. Mehra A.(2000) The Social Networks of High and Low Self–Monitors: Implications for Workplace Performance Administrative Science Quarterly. . – V.46,IS.1.–pp.121–125.(In American)
18. Donath J(1999). Identity and deception in the Virtual Community Communities in cyberspace;ed. M.A. Smith and P.Kollock. London;New York: Rutledge,[electronic resource].–Access mode:<http://smg.media.mid.edu/people/Judith/Identity/IdentityDeception.htm>.(In American)
19. Gorodenko L(2012). The system of images in the least realistic. [Electronic resource]. - Access mode: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/obraz/13/Gorodenk.pdf.(In Ukrainian).
20. Scott J.(2000) Social Network Analisis: A. Handbook 2nd ed.–London :Sage Publications, – 207 p.(In United Kingdom).
21. Engalychov VF(2001) Psychodiagnosics virtual personality as the behavior of the security condition in the information space[Material for the meeting of the working group "Influence of information technologies on the national security] (theses participants reports) Conference "Building a strategic society through education and science. " -M.: MSU Publishing House,.27p.(In Russian).
22. Bodiya ZH. (2004) Symulyary and symulyasiyi; Kyiv,Osnovy,230p.(In Ukrainian).
23. Ivanov D.(2000) The phenomenon of computerization as a sociological problem Problems of Theoretical Sociology. St. Petersburg,: University,Vyp. 3 [Electronic resource]. - Access mode: <http://www.nethistory.ru/biblio/1043175151.html>(In Russian)
24. Maksimenko S.D.(2006) Genesis of personality existence /- K.: KMM, .-240p.(In Ukrainian)
25. Rheingold H. A (1994) Slice of Life in My Virtual Community Global Networks: Computers and International Communication; eds. L.M.Harasim. – Cambridge: MA:MIT Press,58p.(In United Kingdom).
26. Kimberly Young. Test for internet connection. [Electronic resource]. - Access mode: <http://psychojournal.ru/tests>.(In USA).
27. Maligin V.L.(2011).Internet-dependent behavior = Internet-addictive behavior: (overview) :(eview) \ [et al.] // Journal of Neurology and psihoatrii name S.S.Korsakova. - T.111 . - №8.pp.8.86-92.(In Russian)
28. Malygin V.L.(2011) Internet-dependent behavior. Criteria for diagnosing personality-characterological risk factors of formation, prevention and psychotherapy // Sb. materials scientifically.-

prakt.konf. with the international. "Clinical psychology in health and education". - . -T.24. pp36-41.(in Russian)

29. Kiesler S.(1984) Social psychological aspects of computer-mediated communication American Psychologist,. – №10. – Vol.39. –pp.348–397.(In American).

Без рецензії.

Ступницькая О.И.

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ В ВИРТУАЛЬНЫХ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЯХ, ИНТЕРНЕТ АДДИКЦИЯ, СИМПТОМЫ И ВЫЯВЛЕНИЕ

Статья посвящена анализу проблемы взаимодействия человека в виртуальных социальных сетях, анализу мотивационной сферы личности, которые провоцируются погружением в виртуальный мир коммуникации в социальных сетях. Особенности взаимодействия в виртуальных социальных сетях, как совместной деятельности пользователей, сильно сказывается на развитии их личности, проявляясь не только в виртуальном пространстве, но и в реальной жизни. Кроме того, описываются проблемы: мотивации выбора идентичности в мотивации членства в социальной сети, перманентный мотивационный конфликт и доминирование стратегии его ухода, трансформация первичной мотивации в «общение-ради-общение», имплицитная поддержка демонстративной мотивации. Именно среди перспективных направлений исследования можно выделить изучение влияния личностных характеристик участников на конструктивность сетевого взаимодействия, динамику развития сетей, психологических факторов формирования отношений доверия и взаимной поддержки среди пользователей виртуальных социальных сетей и т.п. В статье освещены психологические особенности взаимодействия индивидуума в виртуальных социальных сетях, проанализированы преимущества и психологические проблемы такого взаимодействия, в результате которой и возникает интернет зависимость.

Ключевые слова: информационное пространство, сеть Интернет, виртуальное сообщество, виртуальное взаимодействие, индивидуум, интернет аддикция.

Stupnytska O.I.

PSYCHOLOGICAL FEATURES OF INDIVIDUAL INTERACTION IN VIRTUAL SOCIAL NETWORKS, THE INTERNET OF ADIKSIA, ITS SYMPTOMS AND DEFINITION

The article analyzes the problems of interaction of individuals in virtual social networks, and the motivational sphere of personality, which are provoked by immersion into the virtual world. The peculiarities of interaction of users in the virtual space as their joint activity are highlighted, which strongly affect the development of the personality, manifested not only in the virtual but also in real life. In addition, the problems are described: the motivation for choosing identity in the motivation of membership in the social network, the permanent motivational conflict and the dominance of the strategy of avoiding it. It also covers the transformation of primary motivation in "communication-for-communication", implicit support for demonstrative motivation. Without excluding the significance of traditional research, both laboratory and environmental, devoted to the problems of systems "man-machine" or systems "man-computer", increasingly clearly paves the way for a new area of research related to the study of human activity, and among perspective directions of research it is possible to isolate the study of the influence of personality characteristics of participants on the constructivistness of network interaction, the dynamics of network development, psychological factors in the formation of trust relationships and mutual support among users. proj social networks, psychological characteristics of individual interaction in virtual social networks and more. And excessive abuse of such interaction often enough and leads to Internet addiction ..

Keywords: information space, Internet network, virtual community, virtual interaction, individual, internet addiction.